

Psaní odborných textů: Úvod

2022-2023

Dominik Dvořák

<https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=11126>

ÚVOD

Cíle

Práce na struktuře a
úvodních částech DP

Práce na samostatné
publikaci, pravděpodobně:

- přehled/y (jaký?)
- teoretický a
terminologický článek
- metodologický článek
- pilotní výzkum

Cílem semináře není řešit
téma a metodologii práce,
ale při snaze
o strukturovaný popis
někdy narazíme na mezery
v plánu

- Role vedoucího,
konzultanta...
- Vs. committee

Logika vs. Rétorika výzkumu

(Drulák & Beneš, 2019, s. 325)

- **Logika výzkumu**

Nutné výzkumné kroky
a jejich pořadí

Často pohyb
v (hermeneutickém) kruhu

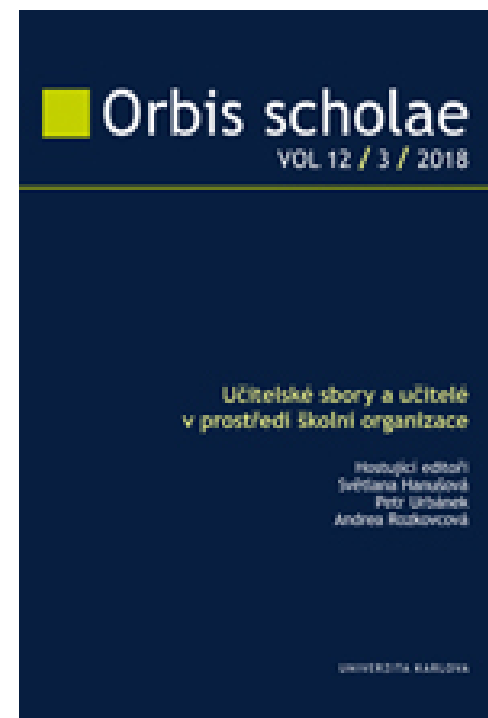
- **Rétorika výzkumu**

Pravidla akademického
psaní (APA, JARS)

Lineární charakter
Vstřícnost ke čtenáři

Podmínky splnění

- Průběžné úkoly na semináře (3)
- Aktivní účast – připomínkování textů (lze nahradit písemnými připomínkami)
- NB s sebou
- Povinnost/zkouška

Dosavadní zkušenost?

- S psaním a publikováním (akademických) textů?
- Účast na jiných kurzech psaní?
- Které odborné časopisy sledujete?

Dosavadní zkušenost?

- Softwarové prostředky?
- Bibliografické databáze, citační programy?
- Word – pokročilejší dovednosti?

Časopisy

- Pedagogika
- Pedagogická orientace
- Studia paedagogica
- Orbis scholae
- Čs. Psychologie
- Sociologický časopis
- <https://www.aera.net/Publications/Journals>

Didaktické časopisy, Spec. ped,
Sociální pedagogika,
Andragogika

Proces psaní a publikování: dostupné nástroje

Typical workflow examples

- Práce s rozšířenou anotací
- Nástroje wordu?
- Osnova dle Hendla / JARs

Osnova kurzu

- A – Struktura vědeckého sdělení, typy vědeckých článků
- B – Přehled literatury, formální úprava (APA, I)
- C – Popis teorie a metodologie
- D – Formální úprava textu (APA, II), výběr časopisu, proces publikování, korektury, post-publikování
- E - Etika

Doporučená literatura:

- *The Publication Manual of the American Psychological Association, 7th Ed.*
- Janík, T., Vlčková, K. & Knecht, P. (Eds.). (2013). K metodologickému standardu v pedagogice [monotematické číslo]. *Pedagogická orientace*, 23(4).
- *Pravidla českého pravopisu / Internetová jazyková příručka*

Doporučená literatura:

- **Pokyny pro autory uveřejňované na webech jednotlivých časopisů.**
- Beneš, V., & Drulák, P. (2019). *Metodologie výzkumu politiky*. Slon.
- Čmejrková, S., Daneš, F., Světlá, J. (1999). *Jak napsat odborný text*. Voznice: Leda.
- Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.
- Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
- Trnková, K. et al. (2014). *Psaní odborných textů*. Brno: MU.

- Danišková, Z. (2014). Učit' p'ísat' študenta vysokej školy? Potenciál kurzu akademického písania. *Orbis scholae*, 8(1) 129–143.
- Eco, U. (1997). *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia.

Možná rozšiřující literatura...

- Bailey, S. (2011). *Academic Writing. A Handbook for International Students*. London: Routledge.
- Johnson, W. B., Mullen, C. A. (2007). *Write to the Top! How to become a prolific academic*. New York: Palgrave Macmillan.
- Szuchman, L. T. (2011). *Writing with style: APA style made easy* Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.

VÝZNAM PUBLIKOVÁNÍ

Publikování

Výzkum není dokončený,
dokud není sepsaný a publikovaný

šíření myšlenek

budování reputace

Proč jsou důležité kvalifikační práce

Prokazují jako oborové znalosti,
tak měkké kompetence

Prací prokazujete schopnost systematicky
pracovat (individuálně, někdy týmově)

Scientometrie

- Širší pojetí: součást informačních a knihovnických nauk,
- Co se kde publikuje, cituje apod.
- Užší pojetí: hodnocení jednotlivců, pracovišť jako základ pro financování
- Specifika různých oborů (lze do určité míry zohlednit)
- Specifika post-komunistických zemí

Publish, or perish

(and publish more than others)

Vysokoškolský zákon:

- (4) Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce, kterými se prokazuje schopnost a připravenost k samostatné činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti. Disertační práce musí obsahovat původní a **uveřejněné** výsledky nebo **výsledky přijaté k uveřejnění**.

Seznam publikací řešitele je klíčový v grantových přihláškách atd.

The research paper

- ...dominates academic communication and has changed little in more than 350 years, but should it be reimagined? If research is to have a real-world impact, shouldn't it be communicated in more user-friendly formats?
- Policy makers, funders, universities, academics, and publishers share responsibility for making research outputs fit for the future and it's time for all of us involved in the higher education landscape to consider what we can do to create change.

- Research could be made more accessible through greater use of technologies such as videos and animations and being more relevant to the real world.
- Broader range of impact metrics, moving away from journal impact factors and towards **article-level metrics**, will help drive change in academic culture.

https://www.emeraldgrouppublishing.com/closing-the-impact-gap?utm_source=smc_email_brand_awareness&utm_medium=email&utm_campaign=bnd_warl_ctigcamp_lit_NEW_COPY_existing_20210507

Důležité situace psaní

- Článek
- Disertace
- Projekt (GAUK, GAČR, přihláška na konferenci)
- Vystoupení na konferenci / poster

CELKOVÁ STRUKTURA TEXTU

Výzkum?

Empirický

Kvantitativní

Kvalitativní

(Případová studie)

Smíšený

Metodologická studie

Přehledy, metaanalýzy

- **Historický**
- **Teoretický**
- **Filozofický**
- ...

Remember that a research study can:

- replicate an existing study in a different setting;
- explore an under-researched area;
- extend a previous study;
- review the knowledge thus far in a specific field;
- develop or test out a methodology or method;
- address a research question in isolation, or within a wider programme of work; or
- apply a theoretical idea to a real world problem.

Definitions or originality (Philips, 1992)

- Carrying out empirical work that hasn't been done before.
- Making a synthesis that hasn't been done before.
- Using already known material but with a new interpretation.
- Trying out something in this or another country that has only previously been undertaken in other places.
- Taking a particular technique and applying it to a new area.
- Bring new evidence to bear on an old issue.
- Being cross-disciplinary and using different methodologies.
- Looking at areas that people in the discipline haven't been done before.
- Setting down a major piece of new information in writing for the first time.
- Continuing (extending) a previously original piece of work.
- Providing a single original technique, observation, or result in an otherwise unoriginal but competent piece of research.
- *Phillips, E. 1992. The PhD: Assessing quality at different stages of its development in Zuber-Skerritt, O (ed.) Supervising Beginning Researchers. Tertiary Education Institute, University of Queensland, Brisbane.*

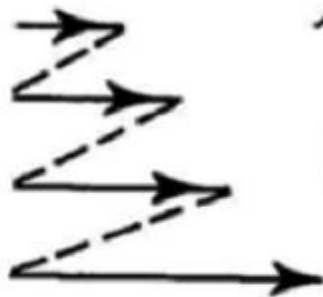
Výstavba článku

(Danišková, 2014, podle Kaplan, 1966)

anglická

arabská

orientálna

románska

slovanská

Výzkumný článek:

IMRaD (též v APA, 6. vydání)

- **Introduction** - Why was the study undertaken? What was the research question, the tested hypothesis or the purpose of the research?
- **Methods** - When, where, and how was the study done? What materials were used or who was included in the study groups (patients, etc.)?
- **Results** - What answer was found to the research question; what did the study find? Was the tested hypothesis true?
- &
- **Discussion** - What might the answer infer and why does it matter? How does it fit in with what other researchers have found? What are the perspectives for future research?

Empirický výzkumný text

- IMR&D
- V sociálních vědách je struktura trochu odlišná, resp. bohatší, nicméně tohle tam nesmí chybět
- Rozdíly v psaní kvalitativních a kvantitativních textů
- Bude předmětem dalšího semináře

Ke struktuře vědeckého článku

Metadata:

- název
- autoři (+ afiliace, + kontakt na korespondenčního autora, někdy bio)
- abstrakt
- klíčová slova
- dedikace / poděkování...
- Přílohy, zdrojová data na webu (open access)
- Doi...

Metadata

- Potřebujete, aby byl text přijat k publikování
- Ale také, aby byl čten a citován
- Musí zaujmout názvem a abstraktem (případně úvodem)

Název

- Musí budít přiměřená očekávání
- Vhodné rozdělení na obecnou a konkrétní část
- Živé vyjádření (sloveso...), úzus se v této oblasti mění

Význam (relevance) tématu

Praktická relevance

Společenský význam
(vzdělávací politika a praxe)

Čtenář hledá také osobní
význam: v čem mu to
pomůže, proč by to měl číst

Akademická relevance

Jak studie obohacuje
odbornou literaturu

Proto je třeba v přehledu
literatury identifikovat
„gap“, otevřené otázky,
polemiky...

ABSTRAKT

Abstrakt

- Je součástí **metadat**, o nichž se budeme ještě bavit později
- Často (spolu s názvem textu) rozhoduje o tom, zda se čtenář bude textem zabývat (a bude jej potenciálně citovat)

Abstrakt kopíruje strukturu článku

Základní struktura	
I	Úvod
M	Metoda
R &	Výsledky
D	Diskuse

- V sociálních vědách časté navíc:
- Podrobnější uvedení do problematiky
- Epistemická pozice, teoretický rámec, terminologie

Anglické psaní je daleko předvídatelnější, týká se i abstraktu

- Čeští autoři používají často „delayed purpose“
- provést čtenáře problematikou
- očekávaná struktura abstraktu:
  - Background/information
  - Present research / Purpose (problem statement)
  - Methods/Subject/Procedures
  - Results / Findings
  - Discussion / Conclusion / Implication /Future research
  - Top-down structure: závěr dát na začátek.

České představy o struktuře a abstraktu mohou být odlišné

lineární: kopíruje postup výkladu v textu

globální: nekopíruje postup výkladu v textu

tematický (indikativní): výčet jednotlivých témat

rematický (informativní): také výsledky

(Čmejrková et al., 1999, s. 63–72)

Podívat se **na úzus v časopisu,**

kam text posílám

Příklad: Pedagogika

- **Pro výzkumné studie** (kvantitativní, kvalitativní či smíšené) redakce doporučuje užít tzv. informativní abstrakt. Má formální strukturu vyjádřenou **tučnými mezititulky** na začátku každého oddílu daného abstraktu: Cíle, Metody, Výsledky, Závěry. Abstrakt by měl čtenáři přinést všechny důležité konkrétní údaje (včetně důležitých numerických údajů) o provedeném výzkumu.
- Celkový rozsah abstraktu má být 150–250 slov.
- **Pro studie teoretické, historické, přehledové, metodologické a pro příspěvky do diskuse** redakce doporučuje užít tzv. indikativní abstrakt. Má formální strukturu vyjádřenou těmito oddíly daného abstraktu (bez mezititulků): Druh studie, Problém / Hlavní téma, Posloupnost výkladu, Závěry.
- Celkový rozsah abstraktu má být 150–250 slov.

Abstract MadLibs!!

This paper presents a _____ method for _____
(synonym for new) (sciencey verb)
the _____. Using _____, the
(noun few people have heard of) (something you didn't invent)
_____ was measured to be _____ +/- _____
(property) (number) (number)
_____. Results show _____ agreement with
(units) (sexy adjective)
theoretical predictions and significant improvement over
previous efforts by _____, et al. The work presented
(Loser)
here has profound implications for future studies of
_____ and may one day help solve the problem of
(buzzword)
_____.
(supreme sociological concern)

Keywords: _____, _____, _____
(buzzword) (buzzword) (buzzword)

Zdroj: **Academic writing in English (Centrum akademického psaní ÚJČ)**

Move #	Typical Labels	Implied questions
Move 1	Background/introduction/ situation	What do we know about the topic? Why is the topic important?
Move 2	Present research/purpose	What is this study about?
Move 3	Methods/ materials/ subjects/ procedures	How was it done?
Move 4	Results/ findings	What did we find out?
Move 5	Discussion/ conclusion/ implications/ recommendations	What do the findings mean?

Typical Labels	Implied questions
Background/introduction/situation	What do we know about the topic? Why is the topic important?
Present research/purpose	What is this study about?
Methods/ materials/ subjects/ procedures	How was it done?
Results/ findings	What did we find out?
Discussion/ conclusion/ implications/ recommendations	What do the findings mean?

- Kontext
- Cíle
- Metody
- Výsledky
- Závěry (= diskuse významu zjištění)

Dvě časté nejasnosti

- Teoretický rámec X přehled literatury
- Typ výzkumu, epistemologická pozice, design, metoda

Opatření děkana č 37/2017 o podrobnostech pro závěrečné práce

[opad c. 372017 o podrobnostech pro závěrečné práce.pdf](#)

Opatření děkana č. 37/2017 o podrobnostech pro závěrečné práce

[opad c. 372017 o podrobnostech pro zaverecne prace.pdf](#)

PĚDAGOGICKÁ
FAKULTA

UNIVERZITA KARLOVA

OPATŘENÍ DĚKANA Č. 37/2017
Č. j. 9642/2017

Zpracovali: proděkanky pro studium
Odpovídá: děkan fakulty

K provedení Studijního a zkušebního řádu Univerzity Karlovy (dále jen „SZŘ“), Rigoróznímu řádu Univerzity Karlovy (dále jen „RŘ“), Pravidel pro organizaci studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy (dále jen „POS“) a Pravidel pro organizaci státní rigorózní zkoušky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy (dále jen „POSZR“) se vydává toto opatření děkana:

O podrobnostech pro závěrečné práce

Č Á S T I

3. Disertační práce je obsahově soudržný a ucelený odborný dokument, který seznamuje s autorovým výzkumem a jeho výsledky (ČSN ISO 7144 Dokumentace – Formální úprava disertací a podobných dokumentů nebo dle zvyklostí oboru).
4. Disertační práce má prokazovat schopnost a připravenost autora k samostatné činnosti v oblasti výzkumu či vývoje nebo k samostatné teoretické a tvůrčí umělecké činnosti. Disertační práce musí obsahovat původní a uveřejněné výsledky nebo výsledky přijaté k uveřejnění (Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a o změně a doplnění dalších zákonů v platném znění). Disertační práce musí odpovídat metodologickým standardům příslušného oboru, přispívat k prohloubení vědeckého poznání a být přínosem pro jeho rozvoj.
5. Minimální rozsah disertační práce činí 100 normostran (tj. 180 000 znaků včetně mezer) vlastního textu, tj. bez anotací a bez příloh. V odůvodněných případech může děkan na základě písemné žádosti uchazeče doporučené předsedou oborové rady minimální rozsah textové části práce snížit.

Čl. 5

Změna tématu disertační práce

1. Téma disertační práce navržené studentem schvaluje studentův školitel. Školitel je studentovi při výběru tématu disertační práce nápomocný.
2. O jiném jazyku disertační práce, než je jazyk, ve kterém je akreditován příslušný doktorský studijní program, rozhodne na návrh studenta jeho školitel.
3. Po schválení tématu disertační práce školitelem je téma práce oddělením pro vědeckou činnost vypsáno a přiděleno studentovi v SIS.
4. Téma disertační práce může být ve výjimečných případech změněno na základě písemné žádosti studenta. V této věci rozhodne školitel, který své rozhodnutí oznámí předsedovi oborové rady.

Minimální proporce: teorie ani empirie by neměla být víc než 60 %

http://www.slideshare.net/rs_knihovnaffmu/jak-pst-a-publikovat-odborn-text

		Tiskové strany	Normostrany	
Opatření děkanky:				
		65	110	
Literární kontext		20	30	
Cíle		1	1	
Materiál a metody		5	15	
Výsledky		20	40	Tabulky, grafy
Diskuse		10	15	
Souhrn				
Literatura		8	10	100-120 pramenů

Co se stalo naší kolegyni...

- Oponentka¹ pravila, že jde o ukázkou naprostého minima, které je ještě přijatelné - teoretická východiska jsou neobvykle stručná, na jejím pracovišti je zvykem cca 30 stran.
- Oponent stručný rozsah naopak ocenil s tím, že tam není ani věta navíc. Na druhou stranu, citovaných zdrojů je tam přes stovku, takže to může být taková paradoxní ukáзка, jak pracovat s hodně zdroji na malém prostoru...

Výzkum?

Empirický

Kvantitativní

Kvalitativní

(Případová studie)

Smíšený

(Metodologická studie)

- **Historický**
- **Teoretický**
- **Filozofický**
- ...

Možný postup

3 články = 1 disertace

(1) Přehledový článek

(2) Pilotní studie s popisem metodologie

(3) Výsledky

Technické znalosti/životní postoj

- Pravidelné psaní, kázeň, time management
- Vše bude trvat pravděpodobně déle, než původně myslíte (dokončování rukopisu)
- Rezistence k neúspěchům (odmítnutí, revize)
- Spolupráce, týmy, networky
- Editování, revidování, úspornost, zpětná vazba
- Role vedoucího

Výzkumné projekty se odmítají nejčastěji z následujících čtyř důvodů (Hendl, 2012, s. 35):

- 1. problém není dost důležitý;
- 2. navrhovaný plán výzkumu a měření nejsou vhodné pro dané cíle;
- 3. popis výzkumu je nejasný, takže návrh projektu nelze dost dobře vyhodnotit;
- 4. je zřejmé, že výzkumník nemá potřebnou kvalifikaci (znalosti nebo zkušenosti) pro daný výzkum.